NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1977 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ BẢY 20 OCTOBRE 1923

RESIDENCE SUPERIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL 1615

	HANOI [illegible]	Người đem đến nhà	Gởi sở giây thép	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Đại-Pháp và các thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN VĂN VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM DUY-LỐC
Administrateur-gérant: NGUYỄN V. LUÂN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m066 de large.
4e page { *Une seule insertion.* . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái sức hoàn-phục của nước Pháp

Từ khi xảy ra có trận đại-chiến Âu-châu là một cuộc chiến tranh động địa kinh thiên, cổ-lai chưa từng có, cứ những chiến-báo hằng ngày, chiến-sử trong mấy năm, ai mà không phải lấy làm gớm ghê, lấy làm hãi-dị về cái vết thương rất nặng nề đau đớn của nước Pháp mà trong cơn gió gươm mưa đạn, đã bị cái giống Nhật-nhĩ-man tàn ác dày xéo tung-hoành; tính cái số tổn hại về các miền tàn phá, một cái số nghe kinh thay! chữ số viết tới mười mấy con dê-rô, thành một cái số một trăm hai ngàn triệu, kinh không? thấy như thế ai mà không phải lo thay cho người Pháp biết làm sao mà hoàn-phục nổi, sau lúc cái ngọn lửa chiến tranh vừa tắt, dân cùng của kiệt, kho tàng thì không-hư hầu hết, đồng ruộng thì hoang-vu hầu hết, công-xưởng thì hủy hoại hầu hết, thương-điếm thì đảo-bế hầu hết, lấy gì mà hoàn-phục được ngay, mà nghiệt nhất có hai cái tài liệu khẩn-yếu để hoàn-phục là tư-bản với nhân-công, mà tư-bản trong nước thì bòn mót về việc quốc phòng, cho đủ được quân lương quân-khí để chi-trì trong một cái thời-kỳ dằng dặc hơn bốn mươi tháng mà thu được cái cuộc thắng tối hậu về mình, thật tô nạo đã sạch-sanh-sanh cả, nội-trái ngoại-trái không còn biết ức triệu nào mà kể, chỉ trông vào còn có món tiền bồi khoản của người Đức mà nay lần mai lữa, người Đức nhất định cứ đâm ý cố thây, còn biết kiếm tư-bản ở đâu mà lo hoàn-phục, nhân-công trong nước thì bao nhiêu thầy khôn thợ khéo, tay khỏe chân mạnh đã tiêu hao quá nửa ở chỗ chiến-trường, hàng mấy trăm vạn tráng-sĩ cường-đinh hầu hết đã phải vì cái ơn nghì quốc-thổ, vì cái danh tiếng quốc-kỳ mà đem thân làm cái mồi tốt cho ngọn lửa trái bom, hòn chì đại-bác, kẻ gãy tay, người cụt chân, kẻ sứt hàm, người chột mắt, cái năng lực sinh sản chỉ trông có một số ít những ông già quá tuổi lính, những người tàn-tật không hợp tư-cách lính và những đàn bà con trẻ vốn xưa nay không phải làm những việc lao-động bao giờ, còn biết kiếm nhân-công ở đâu mà lo hoàn-phục; dịch địa, một dân một nước nào căn tính nọa-nhược, chí-khí ti-mĩ ra mà xử vào một cái cảnh-ngộ khó-khăn ngặt-nghèo như thế thì đành phải bó tay ngồi chịu, dù có sốt sắng sắng, hăm-hở hão, cũng chỉ đến thở dài một tiếng về những nỗi kinh tâm thảm mục trong một giải mông mênh bát-ngát hàng mấy trăm ki-lô-mét đồng điền trọc trụi, nhà cửa ra tro. Vậy mà ta thử xét cái tình trạng hiện-thời, đem so sánh với cái tình trạng về trước bốn năm ở mấy nơi tàn phá bên nước Pháp thì cửa nhà đã tu tạo lại được gần hết, ruộng nương đã giồng tỉa lại được gần hết, công xưởng đã chỉnh-lý lại được gần hết, những nhân-dân xiêu tán đã trở về an cư lạc-nghiệp được gần hết; cứ cái biểu thống-kê về công cuộc tu phục ở các miền tàn phá bên nước Pháp đã yết biểu vừa rồi, cái số tiền xuất ra về việc ấy có tới bốn mươi chín ngàn triệu, trừ số tiền người Đức mới nộp được có bốn ngàn triệu, thì về phần người Pháp đã phải ứng ra tới bốn mươi lăm ngàn triệu rồi. Một dân một nước đương còn ốm dở về cái bệnh đại-chiến vừa qua mà có đủ tâm lực gượng nổi đến thế, thật khiến cho khắp cả mọi người trong thế-giới cũng lại đều phải lấy làm gớm ghê, lấy làm hãi dị mà trước kia lo thay cho người Pháp khó hoàn-phục được bao nhiêu, bây giờ lại càng mừng thay cho người Pháp đã tiệm hoàn-phục được bấy nhiêu mà đều phải kính phục cái sức hoàn-phục của người Pháp một cách mau chóng lạ thường vậy.

Người Pháp sở-dĩ hoàn phục được mau chóng lạ thường như thế, một là bởi cái bụng nhiệt thành ái quốc của người Pháp; người Pháp không có cái gì yêu quí hơn là cái tổ-quốc của mình, không lấy việc gì làm trọng, làm cấp hơn là cái việc chung của nước, trong lúc binh-qua nguy-hiểm, người Pháp biết khuynh hướng cả vào cái mục đích chung là cái quốc-quyền, cái danh-dự của nước Pháp mà bỏ lợi riêng, quên hiềm nhỏ để cùng nhau đồng tâm hiệp lực mà chống giữ lấy giang-sơn, đến lúc chiến-cục yên-hàn, người Pháp lại biết lo chung về cái nguyên-khí nước nhà làm thế nào mà tô-phục, cái oai lực nước nhà làm thế nào mà thân trương, lại điều-hòa đảng phái, dẹp thù hằn, một dạ một lòng để gây dựng cái cơ đồ tái tạo; hai là bởi cái tính siêng năng chức nghiệp của người Pháp; người Pháp rất trọng chức nghiệp, ai làm nghề gì cũng chăm chú về nghề ấy mà phấn miễn để cầu cho tinh-tiến, không hề có một chút hư-ngụy cẩu-thả với nghề mình; ngạn-ngữ Pháp đã có câu: một tên thợ giầy giỏi còn hơn là làm một nhà thi-sĩ tồi. Câu ấy đủ chứng cái tính trọng thực-nghiệp mà ghét phù-hư của dân-tộc Pháp; tuy gặp buổi gieo-neo khốn khó mà cái đặc-tính dân-tộc đó càng làm cho người Pháp thêm hăng hái, thêm cố gắng, mà trăm nghề trăm nghiệp cái gì cũng thêm khéo-léo tinh nhanh.

Coi thế mới biết cái lòng ái quốc và cái tính chuyên cần là hai cái yếu-tố làm cho dân khỏi hèn, nước khỏi yếu; dân nào nước nào mà có được hai cái đặc-tính ấy thì dù có gặp cơn biến-cố, cũng như gốc to rễ quãnh hết gió rung bão táp, lại xanh cây tốt lộc như thường. Ta trông người Pháp mà ta thử ngẫm lại đến cái tính cách của dân-tộc ta; ta thật phải chịu rằng cái lòng ái quốc ta còn bạc-nhược quá, cái tính chuyên cần ta còn ít-ỏi quá, ta thật còn thua kém người Pháp xa. Lọ là ta phải bắt chước đâu xa, ta cứ cố tập được hai cái đặc-tính ấy của dân-tộc Pháp là một dân-tộc chính đương nhận cái nghĩa-vụ khai đạo cho dân mình, thì may ra ta cũng có ngày theo chân người Pháp mà vẻ-vang mày mặt của dân-tộc ta ở trên thế-giới này được vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 19 Octobre 1923

Đảng Xã-hội cấp tiến

Tại cuộc hội-nghị của chánh-đảng Xã-hội cấp tiến, M. Herriot có công bố rằng ông không có làm ngăn trở công cuộc của chính-phủ trong hạt sông Rhur.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Octobre 1923

Quan Giám-quốc nước Tchécoslovaquie tại Paris

Theo như lời M. Maurice Barrès bàn, hội-đồng trị-sự hội Ái-quốc đã đến kính chào quan Giám-quốc Masaryk. Đại-tướng Pau cùng nhiều quan chức có đến dự lễ. Ông phó hội-trưởng có đọc một bài chúc mừng ngài. Quan Giám-quốc Masaryk cũng đáp lại.

Sau khi các quan thượng-thư hội-nghị, quan thủ-tướng Poincaré có tiếp quan Giám-quốc Masaryk. Hai ngài hội-kiến với nhau hồi lâu.

Cất đám phi-hành-gia Maneyrol Linh cữu rước bằng tàu bay

Ngày hôm thứ năm, tại nhà thờ Val de Grâce, đã làm lễ cất đám phi hành-gia Maneyrol. Linh-cữu phi-hành-gia đã rước từ Anh về Pháp bằng tàu bay.

Bốn phi-hành-gia nước Tchécoslovaquie đến dự lễ cất đám.

Trường trung-học Pasteur

Quan học-bộ thượng-thư đã làm lễ khánh-thành trường trung-học Pasteur tại Neuilly.

Việc nước Đức

Tại các miền trú binh thợ thuyền đã trở lại làm việc như thường.

Ngày hôm thứ tư các quan nhận được nhiều đơn của người Đức làm việc hỏa-xa xin lại làm việc.

Viên sếp ga cũ và hai người làm việc với viên ấy có nói rằng các người ấy lấy làm vui lòng mà làm việc với sở quản-lý hỏa-xa.

Trong miền Essen, có một vạn người Đức đến xin trở lại làm việc.

Tại Mayence có ba nghìn người. Ở Ludwigshafen có hai nghìn người. Ở Trèves có 8 nghìn người. Ở Dusseldorf có 4 nghìn rưởi người.

Chánh-phủ nước Đức đối với hầu-quốc Saxe

Báo *Daily News* có nói: Đại-tướng Muller, có vâng lệnh chánh-phủ gửi tối hậu thư cho hầu-quốc Saxe, và đã dự bị sẵn 15 đại đội để tiến vào hầu-quốc Saxe.

Việc hàng giang ở nước Pháp

Việc hàng-giang ở nước Pháp đã tiến-bộ lắm. Trong tam cá nguyệt đầu năm 1923 số tàu thuyền chỉ có 7.226. 00 tấn, đến tam cá nguyệt thứ hai cộng tới 9.9 0.000 tấn, hơn được 783.000 tấn.

Tin Trung-hoa

Paris, ngày 10 Octobre 1923

Trương-Hồ cáo giả-hạn 10 ngày

Cao-lăng-Uất và Ngô-dục-Lân có sức khuyên Trương-Hồ dừng từ chức và chỉ cho cáo giả hạn 10 ngày; trong hạn nghỉ ấy, thì việc bộ cứ giao cho người thứ trưởng quyền coi.

Thẩm-hồng-Chiêu từ chức

Hạ-đức-Lâm coi bộ vụ thay Thẩm-hồng-Chiêu, vì Thẩm phản-đối việc đại-tuyển (bầu Thống-lĩnh).

Lư-vĩnh-Tường phản-đối việc đại-tuyển

Lư-vĩnh-Tường đánh giây thép đi các tỉnh, lời lẽ phẫn kích lắm, có câu rằng người trúng tuyển ấy tuy là bậc thánh hiền, mình cũng không công nhận. Ý-kiến Lư cũng gần giống Lâm-kiến-Chương.

Các cường-quốc đối với Trung-hoa

Lĩnh-sự các nước khai hội bàn việc bảo hộ thiết-lộ, ý kiến không hợp, hội nghị chưa có kết-quả, định đến tuần lễ sau lại khai-nghị.

Ngô-bội-Phu dự bị việc quân ở Tứ-xuyên và Tương-hồ

Ngô-bội-Phu sai 1[illegible] chiếc phi-cơ sang Lạc-dương để dự bị việc chiến-tranh ở Tứ-xuyên và ở Tương-hồ.

Một quả bom ở Bảo-định

Quả bom nổ ở công-viên Bảo-định khi ấy Tào-Côn không ở đó, cho nên không bị thương. Ở Bắc-kinh từ ngày nổ quả bom, sự tuần-cảnh nghiêm-nhặt lắm.

Đại-biểu của Lê-nguyên-Hồng sắp đến Quảng-châu

Lê-nguyên-Hồng trước khi về phía nam, đã sai hai người đại-biểu đi trước để tỏ ý-kiến mình với Tôn-Văn. Hai người chắc cũng gần đến Quảng-châu.

Tôn Văn về Quảng-châu

Việc chiến tranh ở Đông-giang gần xong, Tôn-Văn về Quảng châu để chỉnh-đốn việc quan-lại, việc lương-tiền và các việc nội-chánh.

VIỆC NHẬT-THỰC TOÀN-HÌNH MỚI RỒI

Việc nhật-thực toàn hình ngày 10 Septembre mới rồi, các nhà thiên-văn học lấy làm quan-trọng lắm.

Kể ra năm nào cũng có một hay nhiều lần nhật thực toàn hình, nhưng cũng có thể cho việc ấy là một việc ít có được, vì mỗi khi có nhật-thực toàn hình, ở trên mặt đất chỉ trong một giải nhất định là trông thấy rõ thôi, mà giải ấy lại ít khi trúng vào chỗ đường sá tiện lợi. Các nhà thiên-văn học đã tính ra rằng ở mỗi nơi trên mặt đất, trong một khoảng 360 năm mới trông thấy nhật thực toàn hình có một lần.

Việc nhật thực ngày 10 Septembre mới rồi, ở nước Pháp và cả ở Âu-châu cũng không trông thấy. Chỉ có một giải đất dài độ một trăm kilomètres đi từ Thái-bình-dương vào châu Californie, rồi đi qua nước Mexique, mà ra bể Antilles là trông thấy được rõ. Cái luồng bóng tối che mặt giời đi từ phương Tây đến, mỗi một giây đồng-đồ đi nhanh 77[illegible] thước, đứng mỗi chỗ chỉ được trông thấy nhật thực toàn hình chưa đầy bốn phút.

Trước ngày 10 Septembre các nước có cử các nhà thiên-văn học đến châu Californie đợi đấy để xem xét. Ta xem một việc ấy, thì rõ người các nước thực là chịu tốn công tốn của để khảo cứu các việc bí mật của tạo hóa vậy. Nhờ về tấm nhiệt thành về đường học-vấn như thế, nên nay ta mới rõ tính chất cái vùng không khí bao bọc chung quanh mặt giời mà chỉ những lúc có nhật thực mới trông rõ được thôi, ta mới biết rằng ánh-sáng mặt giời không đi đường thẳng, cũng bị cái hấp bị nó làm trệch đường đi, ta mới rõ rằng cách trái đất ta 1[illegible]0 kilomètres có thứ khí *hélium*, mà sau loài người cũng tìm ra khí ấy để bơm khí-cầu thay cho khinh-khí là một khí hay bốc lửa, dùng rất là nguy-hiểm.

Nay lại nói về việc nhật thực mới rồi. Chiều hôm 10 Septembre, ở Londres có tiếp được bức điện-tín sau này ở New-York gởi đến: «Ở San-Diego (Californie) có tin đến nói rằng: Ngày hôm qua là thứ hai, vào hồi 12 giờ 57 mặt giời bị mặt giăng che hẳn trong ba phút đồng hồ không trông thấy. Nhật thực bắt đầu lúc 12 giờ 1, bóng tối cứ to thêm dần lên, nhiệt độ hạ hẳn đi. Hồi 12 giờ 3[illegible] thì giời dầy sương mù, đã lo đứng dưới đất trông không rõ. Nhưng may sương lại tan ngay, tin hàng nghìn người trông rõ được. Khi mặt giời bị che hẳn toàn hình rồi, thì người ta trông cái vòng sáng ở chung quanh mặt giời rõ lắm. Ngôi Kim-tinh lúc bây giờ ở ngay trên mặt giời. Trong các tinh tú, chỉ có ngôi ấy là trông rõ mà thôi.

Có 17 cái tàu bay bay cao độ 4 dặm và bay ra các nơi để chụp ảnh. Có mấy nhà thiên văn, và mấy nhà bác-học cũng ngồi trên tàu bay. Ở dưới đất cũng chụp ảnh.

Cứ như lời ông giáo-sư S. A. Smithell nói, thì trong lúc nhật-thực ở một bên mặt giời có khinh khí sắc đỏ phun ra và cháy. Việc ấy các nhà thiên văn lấy làm quan trọng lắm. Nhà giáo-sư F. H. Sears lại ảnh được cả cái vòng sáng chung quanh mặt giời, cùng là các ngôi sao ở chung quanh đấy nữa. Tại thiên văn đài ở Tacubaya cũng chụp được nhiều ảnh tốt lắm.

NHỮNG QUÂN ĐEM VIỆC VU HOẶC MÀ LỪA NGƯỜI

Ở Bắc-kinh có tin đến nói rằng một người đi phao-đồn nay mai trở đồ mới bị bắt, xét ra là một người trong những người sáng lập ra cái tôn-giáo Đại-đồng. Sở cảnh-sát lại còn bắt được mười bốn người nữa cũng về đảng với người ấy. Sở cảnh-sát nói rằng người trưởng cái tôn giáo mới ấy bán bùa cho thiên-hạ mỗi ngày kiếm được tới 150 đồng bạc.

Chuyện kỳ khôi

Hát quan nghị

Mấy hôm nay các chị em ở xóm Bình-khang coi bộ hớn hở lắm. Số là dạo này các quan nghị ta về Hội đồng cho nên các chị em đắt hát mà có chị vớ được nhiều món bở.

Ông nghị Mỗ từ bữa về Hà-thành đến nay chẳng tối nào là không có mặt ở chốn Bình-khang. Đến chầu cuối cùng, trước khi về nhà, ông bảo tình-nhân bẫm một câu để làm *xú-vơ-nia*.

Tình-nhân bẫm rằng:

Đêm vui ngắn chẳng đầy gang,
Chén mừng xin lại đợi chàng năm sau.
. . . Như ý sở cầu.

Ông bạn ngồi đấy nói:

Cũng hay đấy, nhưng hôm nay là hôm tiễn biệt, mà trong câu hãm của chị, không có chữ gì chúc mừng, chưa gọi là đủ ý được. Chị phải nói thêm một câu nữa.

Chị ta liền nói:

Ước gì như ý sở cầu,
Ước gì nghị-trưởng cứ bầu hàng năm
. . . Tình cuộc đồng tâm.

Các quan bên vỗ đùi mà rằng:

À, cái này biết đến tâm can các quan. Khâu thực!

Liu-liu

Cái cảm-tưởng của một người Trung-hoa

ĐỐI VỚI NGÀY HỘI TRUNG-HOA DÂN-QUỐC KỶ-NIỆM VỪA RỒI

Ngày Trung-hoa dân-quốc kỷ-niệm mới rồi, người Hoa-kiều ở xứ ta ăn mừng rất là tưng bừng nhộn nhịp; nhân dịp ấy người Nam ta lắm người cũng được vui kẻ ít nhiều, nhưng xét ra người Trung-hoa không phải ai cũng nhiệt-thành với hội kỷ-niệm ấy đâu, cũng có người không biểu đồng tình với cái nhiệt-thành của người đồng-bang họ. Mới đây trong báo *Courrier d'Haiphong* có đăng một bức thư của một người Trung-hoa nói cái cảm-tưởng của mình đối với ngày hội ấy, lại có ý phản-đối một cách kịch-liệt cái ngày kỷ niệm của bạn đồng-bang họ ăn mừng. Đại khái bức thư ấy nói:

. . . Tôi vốn người ở Nam-kinh, cha mẹ tôi cho tôi sang tòng-học tại nước Pháp từ năm lên tám tuổi. Tôi ở nước Pháp qui bau ấy mãi đến năm 1920. Hai năm 1917 và 1918 tôi theo việc quân trong quân đội *lê-dương*, đến năm 1920 tôi đỗ bằng canh-nông kỹ-sư, thì gia-quyến tôi gọi tôi về.

Tôi trở về tổ-quốc, trong buổi loạn lạc 1920-1921 gia-quyến tôi bấy giờ đã bị tàn hại. Cha tôi đau đớn phiền não nên đã tự-tận, hai em gái tôi mất tăm tích, mấy anh em giai tôi đều bị giết. Cha mẹ tôi sinh hạ được bảy người con giai khỏe mạnh và có học cả, nay chỉ còn có một mình tôi, và em út tôi thì được người Pháp cứu trợ cho, nhờ về tấm lòng quảng-đại của người Pháp, em tôi theo học trong một trường dòng kia, may cũng thu nhặt được một ít tri thức, rất cần trong thời buổi ngày nay. Thế là một gia-đình giàu có thịnh vượng, nay chỉ còn có hai anh em chúng tôi bơ vơ khổ sở.

Nay nhân tôi lại sang nước Pháp, mà có lẽ lần này tôi ở hẳn không về nữa, tôi đi qua qua thành-phố Haiphong đây, bữa nọ tôi thấy tưng bừng đèn sáng choang, pháo nổ rậy, thanh la chũm-chọe đinh tai lòng tôi vừa lấy làm ngạc nhiên, vừa lấy làm hờn giận.

Mừng ai? Mừng việc gì?

Người Pháp ăn mừng ngày hội 14 Juillet, là một ngày bắt đầu một thời-kỳ mới, bắt đầu cái cuộc tự-do, là nguồn gốc biết bao điều hay điều quý, mà ta được hưởng thụ ngày nay, ăn mừng như thế là phải đã đành.

Ngày 11 Novembre người Pháp kỷ-niệm cái ngày mà cuộc chiến tranh kinh thiên động địa kết liễu một cách vẻ vang, kỷ-niệm cuộc chiến thắng của Công-lý đối với cường quyền, kỷ niệm như vậy thực là đích đáng, ai cũng có cái nghĩa vụ nên dự vào. Chứ như người Trung-hoa chúng tôi còn có cái gì đáng vui mừng nữa. Lẽ nào người Trung-hoa lại còn đến nỗi vô thức đến như kia!

Hay là ở Haiphong không ai đọc báo Trung-hoa chăng? Hay là những người có con đi rước hôm ấy, không có bà con thân thuộc nào ở Trung-hoa, bị đau đớn khổ sở về những nỗi khổ-thống ở tổ quốc chăng? Những người ấy theo mệnh-lệnh bí-mật nào mà đặt hội ăn mừng ấy vì ở cõi Đông-pháp này tưởng cũng có người có mắt trông, có tai nghe kia mà.

Hay là những người ấy muốn che mắt người Âu châu, muốn làm cho thiên-hạ tưởng rằng nước Trung-hoa đã thịnh-vượng, đã cải tạo lại mà cái thời-đại ung-bĩ đã trở lại, để che mặt với thế gian hay sao?

Thế mới biết dân có bóng là cờ ba sắc người ta cũng được sung-sướng lắm thay. Trông những người mặt mũi phi-nộn quần áo sạch sẽ kia, rõ ra cái cảnh tượng thịnh-vượng sung sướng, thực nên cảm ta ông giời anh đã khéo sinh ra nước Pháp vậy.

Nhưng, chẳng biết những người Trung-hoa phất lá cờ ngũ sắc kia có nghĩ đến việc ấy, họ có biết họ nợ nước Pháp mà lúc khát được uống, lúc đói được ăn, tha hồ tự-do sung sướng, thì họ phải ghi ân nhớ nghĩa nước Pháp hay không ?

Chao ôi ! nước gì ta có một phim ảnh để chiếu cho ai nấy đều trông thấy những thảm trạng ở nước Trung-hoa kia, là một nước văn-minh tối-cổ, mà nay cứ quay dần lại cái thời-kỳ giã-man nhỉ. Đâu đâu cũng thấy rồi loạn, quân lính tập nhạm rách rưới tha hồ mà cướp bóc và giết dóc nhân dân lương thiện. Phần nhiều những tướng tá bây giờ vừa mới bữa nào còn là bọn đầu trộm đuôi cướp, mà bây giờ đã mũ cao áo dài rực-rỡ, hội tinh kim tiền đầy ngực !

Từ trên đến dưới, toàn thị những kẻ tham lam độc ác, vẫn dốt vũ dát, lúc được ở chỗ quyền vị, chỉ có điều vơ vét cho đầy túi tham, cho đến lúc lại gặp kẻ khác cũng tham lam độc ác như mình dạp đổ mà tranh quyền cướp lợi mới thôi.

Xem cái sự thể như thế, nếu không có một người nào có đủ nghị lực ra tay cấp cứu mà kêu lên một tiếng : « Thôi ! thôi đi, màu cháy nhiều rồi, tội ác cũng quá lắm rồi. Thôi đi » thì sau này cái nạn không biết còn ghê gớm đến thế nào.

Những người có nghị lực như thế, ở nước Pháp bao giờ cũng có, chứ ở nước Trung-hoa thì không bao giờ thấy đâu.

Nước Trung-hoa ngày nay đổi bại quá chừng, không bao giờ ngóc đầu lên được. Cái hại ở Trung-hoa ngày nay như thể các loài trùng độc cứ một ngày một lan mãi ra, mà muốn sinh-tồn ở một nơi như thế, thì cho rằng hiền lành như chiên cừu tất cũng hóa ra dữ tợn như lang hổ. Muốn sống tất phải ác lấy cái nuôi thân nuôi miệng, thành thử bao nhiêu lòng từ-thiện, lòng bác-ái đều tiêu ma tăng thất đi mất cả. Nào ai đã biết trước được cái số-phận nhân-dân nước Trung-hoa sau này còn đến thế nào.

Đâu đâu cũng chỉ thấy những cảnh-tượng đói kém, đường đường thấy chẳng đâu là yên. Nói tóm lại nước Trung-hoa ngày nay khổ-thống trăm chiều về việc áp chế của bọn lấy thế các đảng giặc cướp bận áo quân lính, tự chiếm lấy quyền vị một cách trái ngược với luật-pháp liệt-quốc.

Gia-đình tan tành, tư sản hỏi tán, chỉ những dây thì nhân-dân bị xích trục, đồ thì tài sản bị tịch-biên, chỗ kia nữa thì dân bà con gái bị hiếp bắt. Việc giáo-dục cũng hư hỏng cả. Trẻ con mới mở-mà ra, phần nhiều chẳng học hành gì, mà bầu hết đã tự xưng là học-sinh, chỉ đi đến nhà trường để làm hỗn bậy, để xấc láo với ông thầy, mỗi khi có sự rối loạn thì đâu đó cũng thấy một chúng trước tiên, vì chúng chỉ mong lấy sắt lửa mà trị nước, rồi tha hồ mà hưởng sự khoái lạc lưu liên.

Ấy ở đất Hải-phòng này cùng ở các nơi khác, người Trung-hoa ăn mừng cái ngày kỷ-niệm bắt đầu cái thời-kỳ thảm thê ấy đấy.

Những kẻ gian trá giáo hiệt kia, cái bọn đồng loại với Lénine kia, nếu họ trông thấy cuộc vui mừng ấy thì thôi tha hồ họ vỗ tay cười nhỉ.

Nào có thế mà thôi đâu. Lại còn những người ngoại-quốc thuộc về các nước rất trọng sự tự-do, hoặc vốn có tiếng là nước rất mến sự tự-do, lại còn đem tiền bạc đến Trung-hoa mà xui giục thêm nữa, vì họ chỉ đợi ngày nước Trung-hoa qui liệt hẳn thì họ kéo đến mà chiếm lấy mỏ này mỏ khác đó thôi. Hỡi người Trung-hoa ở Hải-phòng ! Nếu các ông trông thấy người đồng-bang mình đương khốn nạn ở tô-quốc mình kia, tất lòng các ông cũng phải đau đớn đấy chứ. Nếu các ông lại trông thấy đồ thờ ở các chùa đền bị bán mất cả, các miếu mạo rất đẹp, rất cổ, đều bị hủy-hoại, những bức gỗ chạm trổ rất mỹ-lệ, cùng là gỗ gạch lấy ở các đền chùa miếu mạo ra cũng đều bị đem bán mất cả, còn thủ tử thủ tự thì bị giết trốc hoặc đuổi đi sạch cả thì lòng các ông nghĩ sao ?

Nay nếu muốn kể cả các tội ác cùng các sự áp chế tôi nghe thấy hoặc trông thấy trong ba năm vừa qua đây, thì không sao xiết hết được.

Biết bao lần trong những lúc mấy anh em thân mật nói chuyện với nhau, từng nghe thấy nhiều người thở vắn than dài, và mong cho người ngoại-quốc đến cứu giúp. Thường cùng nhau nói : Mong sao cho người ngoại-quốc đến ngay, chứ không thì nước Trung-hoa sẽ trở nên một cái sa-mạc mất. Ấy ngay trong những lúc bà con thạn thở với nhau như thế lại cần phải cần thận lắm mới được, vì ở tô-quốc mình cái việc đi ô-giác lẫn nhau lại thịnh-hành lắm.

Mỗi khi tôi nói người Trung-hoa nắp bóng cờ ba sắc, hoặc ở xứ Đông-pháp này hay ở các xứ khác đều được hưởng biết bao quyền tự-do thì ai nấy lấy làm thèm thuồng lắm, thường nói : Thực họ sướng bằng tiên. Và lại nói : Nếu chúng tôi biết thế thì khi chúng tôi còn có tiền, chúng tôi đã bỏ nước đi đến các nơi ấy.

Tôn-dật-Tiên cùng đồng-dáng với Tôn-dật-Tiên kia ơi ! các đốc-quân hoặc về Nam-triều, hoặc về Bắc-triều kia ơi ! Nhân-dân ai không tránh kịp, thì ô-tô của các ngươi đè chết, còn ai không bị ô-tô các ngươi đè chết, thì lại bị lính cảnh-sát của các ngươi đánh đập cũng đến chết thôi.

Sau này ai chịu cái tội trời ấy cho các ngươi. Nhưng có lẽ các ngươi cũng chẳng còn ngại ngùng gì nữa, vì trong lòng các ngươi lâu nay đã mất hết cái lòng tin ngưỡng rồi, và trong cái Tây-học các ngươi chỉ học được những điều ích cho cái lòng tham dục của các ngươi mà thôi.

Người đồng loại với các ngươi khổ sở than khóc, các ngươi nọ có cần gì.

Bọn các ngươi chỉ nghĩ những việc mưu gian chước quỷ, rắp đem đất cát của tô-quốc mà đổi lấy kim tiền của ngoại-quốc để tiêu cho sướng, hoặc thức hết đêm nay đêm khác mà đánh cờ đánh bạc, hoặc quỳ gối chắp tay rước lũ hầu-non, hoặc lũ giang-hồ nào đó, cái hận lai tô-quốc thế nào các ngươi cũng chẳng mang nghĩ tới ; các ngươi lại còn vô tình hơn một vị quốc-vương ngày xưa nói : Hết đời trăm là đến lúc hồng thủy thao thiên, tội gì !

Hỡi người Trung-hoa ở Hải-phòng ơi ! Đáng lẽ các ông đứng nên rước xách mà nên làm một cái đám ma thì phải, đám ma chôn Trung-hoa tôi cổ quốc nay bị lũ con bất hiếu nó giết chết kia.

Hơn sáu triệu người chết rồi, nhà cửa hủy hoại vỡ nỡ, đó là cái kết quả của việc Cách-mệnh từ lúc có đến giờ.

Thôi, tôi không muốn nói nữa. Tôi chỉ là một người quá đường ở đây. Từ nay cho đến khi tôi xuống tàu sang Pháp, mà tội đình ở đây mãi không về nữa, thì tôi muốn giấu kín không cho ai biết đến tôi. Vì lại tôi không muốn cho những bọn đó đăng bí-mật của lũ trên kia biết, vì ở Bắc-kỳ cũng có những quân ấy, chúng thực vô khả bất vi, đáng lẽ phải đuổi chúng đi mới phải.

Khi nào tôi sang đến nước Pháp tôi sẽ tỏ cho ai nấy cùng biết, mà tôi sẽ có chứng cớ hiển nhiên.

Ngày trước gia-quyến tôi mong có một việc cách-mệnh. Hiện nay tôi một lòng với chánh thể cộng-hòa, nhưng tôi trông thấy là cơ nguy sắc là cái điều-hiệu nhơ nhuốc của nước Trung-hoa, lòng tôi thực là cảm tức đau-đớn quá.

Cờ ấy tôi nên để hai mùi mà thôi, một là mùi đen tức là biểu hiệu cái đêm tối mờ mịt, hai là mùi đỏ, tức là biểu hiệu cái máu chảy như mưa kia thôi.

N. T. C. *dịch thuật*

NỮ-LƯU NƯỚC THỔ ĐƯỢC GIẢI PHÓNG THIẾT CHO AI ?

Cái làn sóng văn-minh Âu-châu ngày nay đã ẩn sâu vào đến những nơi khuê-khổn nước Thổ-nhĩ-kỳ rồi. Lúc buổi đầu mới có đàn ông được hưởng cái văn-minh tốt đẹp ấy, đến nay bọn nữ-lưu cũng được dự phần sung sướng vậy. Đàn-bà con gái ngày nay đã đến ngày được giải phóng, các nơi khuê khổn ngày nay không phải là những nơi ngục thất, dân-bà tha hồ được tự-do đi lại, không phải canh gác giữ-gìn như ngày xưa nữa.

Bọn nữ-lưu được rộng quyền tự-do, ai nấy rất lấy làm sung sướng. Nhưng chỉ có một hạng người không bằng lòng. Độc giả thử đoán xem hạng người ấy là ai. Hạng đàn ông, chứ gì ? Không phải. Hạng ấy không phải là đàn bà, xin nói ngay là bọn người thiến. Thực thế, nếu đàn bà nước Thổ không phải canh gác giữ gìn nữa, thì bọn canh gác giữ gìn tức là bọn người thiến còn có việc gì ? Đó là một cái vấn-đề làm cho bọn người thiến rất lo sợ ngày nay. Vì vậy mới đây bọn ấy có đặt một cuộc hội nghị ở Constantinople, nhiều ngài cũng có dọc diễn-văn. Ngài thì tả-tán về cái thời buổi làm ăn khó khăn ngày nay, ngài thì ta thán về việc bọn đàn ông có vợ nóng-nỗi không biết lo xa. Ngài thì ta thán về cái phong-hóa suy-đồi trong lúc cải cách này. Lời-lẽ lắm ngài cũng hùng hồn lắm.

Đoạn các ngài bàn đến cái phương-sách bổ cứu cái nỗi khủng hoảng ngày nay, vì các ngài cho việc đổi ngôn ấy làm nghề khác là một việc mất danh giá cho sự-nghiệp về-vang của các bậc liền-hồi trong nhà nghề. Hiện nay phương-sách bổ cứu thế nào chưa thấy tuyên cáo, nhưng mới biết rằng bọn người thiến nước Thổ từ giờ cũng có một hội liên hiệp, để bảo hộ các quyền lợi về đường vật-chất và về đường tinh-thần lẫn cho nhau. Điều-lệ của hội đã đệ trình chánh-phủ nước Thổ duyệt-y. Có người hỏi : Bọn ấy đã bất chước các hạng lao-động Âu-châu mà lập nên đoàn-thể để tương-bảo tương trợ lẫn nhau như thế, liệu sau này họ có dùng các phương sách đề-kháng của các hạng lao-động Âu châu thường dùng như việc đình công, việc hủy-hoại dụng cụ hay không ?!

NHẬT-BẢN CẦM TẠ NƯỚC PHÁP

Các đại-biểu của hội nữ-lưu Nhật-bản hội-nghị ở Osaka ngày 15 Octobre có ưng chuẩn một khoản cầm tạ chánh-phủ cùng quốc-dân nước Pháp đã tỏ lòng thân-ái với nước Nhật, cùng là đã giúp đỡ nước Nhật được nhiều.

Các hội có tới sáu trăm nghìn hội-viên.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 26 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Octobre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **8 fr. 30.**

Quan Toàn-quyền đi Haiphong — Cuộc hành-trình của quan Toàn-quyền nay nhất-định vào ngày 22 Octobre hồi 2 giờ. Cùng đi với ngài có quan Thống-sứ Monguillot, quan chánh sở Kinh-lế Lochard, quan Quản-lý văn-phòng Le Fol, quan cai-trị Dupuch và quan hầu là đại-úy phao-thủ Bernard.

Chương-trình quan Toàn-quyền đi Haiphong và Hongay thì định như sau này :

21 Octobre : 14 giờ : Đi ô-tô xuống Haiphong ; 17 giờ : xuống tàu thủy đi Port-Vallut.

22 Octobre : 8 giờ : Đến Port-Vallut ; 8 giờ đến 11 giờ : thăm mỏ Kebao ; 12 giờ : xuống tàu và xơi cơm ở tàu ; 20 giờ 30 : Đến Campha.

23 Octobre 7 giờ : Thăm bến tàu ; 7 giờ 45 : Đi ô tô ra mỏ Campha xem đến 10 giờ 30. Đi đường bộ đến Hongay ; 14 giờ 15 : Ra mỏ Monplanet ; 15 giờ : Thăm mỏ ; 15 giờ 45 đến 16 giờ 30 : về Hongay 16 giờ 45 : thăm các nhà máy ; 17 giờ 30 : đi Quảng-yên ; 21 giờ : đến Quảng-yên.

24 Octobre : Từ 8 giờ đến 10 giờ 30 : thăm thành-phố Quảng-yên, nhà thương và nhà dục kẽm ; 14 giờ : xuống tàu ; 16 giờ : đến Haiphong ; 16 giờ 30 : tiếp các quan chức.

25 Octobre : 8 đến 8 giờ 30 : thăm nhà máy Porchet ; 81/2 đến 9 giờ : thăm nhà máy Chiris ; 9 giờ đến 10 giờ : thăm nhà máy hóa-chất ; 10 giờ đến 11 giờ : thăm nhà máy sợi ; 14 giờ 1/4 đến 14 giờ 3/4 : thăm trường Henri-Rivière ; 15 giờ đến 15 1/2 : thăm trường Kỹ-nghệ ; 15 giờ 30 đến 16 giờ 30 : thăm nhà máy Xi-măng ; 16 giờ 30 đến 17 giờ : thăm xưởng tàu Bạch-thái ; 17 giờ 30 : thăm phòng Thương-mại.

26 Octobre : 8 giờ : thăm bến tàu.
27 Octobre : đi Đồ-sơn.
28 Octobre : về Hanoi.

Merlin phu-nhân đến thăm hội bảo-trợ Tây-lai. Chiều thứ năm vừa rồi, bà lớn Toàn-quyền Merlin có đến thăm hội Bảo-trợ các trẻ con Tây-lai vô thừa nhận mà phu-nhân vừa nhận làm danh-dự hội trưởng. Bà lớn Toàn-quyền cùng đi với bà lớn phó Toàn-quyền Robin đến thăm trường con trai trước ở phố Delorme, có các bà lớn Habert, Monguillot, Mus, Carlerré là các bà đỡ đầu cho hội ra nghênh tiếp ; rồi các bà đến thăm trường con gái ở phố Riquier. Ông đốc trường con trai là M. Janvier, bà đốc trường con gái là Mme Sivelle dẫn bà lớn Toàn-quyền đi xem các phòng ăn, phòng ngủ, nhà học vân vân.

Lúc ra về bà lớn giao cho ông hội-trưởng hội 100 đồng để phát cho hai trường. Hội-đồng Quản-trị định dùng số tiền ấy để mua thêm đồ ăn cho các trẻ con trong ngày chủ-nhật này và mua mấy thứ đồ chơi cùng là sắm cho trẻ mọi thức được sung túc hơn một tí. Hội lấy làm cảm tạ tấm lòng quảng đại của Merlin phu-nhân vô cùng.

Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ. — Hội-đồng tư-vấn sáng hôm nay lại họp để bọc những đơn thỉnh-cầu của các ông nghị.

Hội-đồng có cử mỗi tỉnh một người lên yết-kiến quan Toàn-quyền.

Sáng mai thì đi xem nhà Nông-công bảo tàng viện và sáng thứ hai có lẽ đi xem tàu-bay rồi mới họp đại hội-đồng giải tán.

Quyên giúp Nhật-bản. Những số tiền quyên giúp Nhật-bản, kể cả các số trích ở số dự-toán riêng của các xứ cộng được 125.217 đồng, là :

Nam-kỳ	73.000
Trung-kỳ	2.000
Cao-miên	16.000
Ai-lao	2.917
Quảng-châu-Loan	500
Bắc kỳ	30.000

Trận mưa dữ dội. Chiều hôm nay lúc 2 giờ bỗng đổ một trận mưa rất dữ dội như trút nước. Các đường sá trong thành phố nhiều chỗ bị ngập quá mất cả.

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 306

Xét nghiệm máu mủ, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt. Bệnh đau dạ dày, đau ruột, Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn. Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 đến 6 giờ chiều.

Trừ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa, có hạn ngày giờ cho bệnh-nhân đến chữa 2980

Giúp các nhà bị lụt. — Bản-báo vừa tiếp được của M. Vũ-duy-Thành, ở Phượng-lâm Hòa-bình gửi về quyên giúp các nhà bị lụt một số bạc là. . . . . 10 $ 00

Cộng số bạc bản-báo đã nhận được trước. . . 400 . 60

Tổng cộng là : 410 . 60

Cuộc đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận. Hội-đồng quản-trị hội giúp các trẻ con Tây lai vô thừa nhận có nhờ bản-báo báo-cáo rằng theo như giấy xin của hội thì quan Thống-sứ cho hoãn kỳ mở số đến ngày chủ-nhật 16 Décembre. Cái sự hoãn lại sáu tuần lễ ấy không phải là tại không bán vé chạy đâu. Các việc từ-thiện xưa nay chưa bao giờ thấy nhân-dân Pháp Nam sẵn lòng như là cuộc đánh số này, vì tính đến ngày nay mới được có 5 tháng mà vé chỉ còn độ 50 quyển thôi, nghĩa là trong số 50.000 vé thì chỉ còn có 2.500 chưa bán mà thôi. Nay hội lại phải thu những số chưa bán được mà gửi những cổ bán chạy hơn. Việc kiểm điểm này cũng mất nhiều thời-giờ lắm. Nay quan Thống-sứ cho hoãn lại thì đến ngày 16 Décembre mở số là vừa vặn, không phải hoãn lần nữa. Hội-đồng lại nhờ bản báo cám ơn tất cả các nhà đã giúp cho thành việc phúc ấy. Hội lại xin tỏ lòng ân nghĩa đối với quan Toàn-quyền, quan Thống-sứ cho phép mở ra cuộc đánh số này, cùng là quan Khâm-sứ Trung-kỳ đã cho bán vé ở trong ba tỉnh phía Bắc Trung-kỳ, các quan công-sứ các tỉnh, các nhà buôn bán ở Hanoi, Haiphong cùng các tỉnh khác đã giúp cho việc bán vé ấy, sau nữa là nhân-dân Pháp, Nam, Khách đã nhiệt-thành mua những vé. Hội lại cám ơn các báo-quán chẳng những cổ-động cho mà thôi lại bán vé hộ nữa.

Mong rằng từ nay cho đến ngày rút số thì các vé còn lại sẽ bán hết vậy, cũng là một cách cứu cấp cho lũ trẻ con không cha vậy.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bằng kim, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

3697

Sở mật-thám.—Quan cai trị Giller, chánh sở mật-thám Bắc-kỳ vừa rồi đi Haiphong và Hongay để trù tính việc nay mai sẽ đặt tại hạt ấy một sở mật-thám phụ.

Ở Hanoi thì số các viên thanh-tra mật-thám tây đã tăng lên.

Có tin rằng sở mật-thám Hanoi sắp chia ra làm mười đạo như là các đạo Haiphong, mỗi đạo có một viên thanh-tra tây và hai ba thầy mật-thám annam giúp việc.

Ngạch kiểm-lâm. — M. Ng-yên-Gi, kiểm-lâm chuyên-môn cán-sự, tòn g sự tại Nam-kỳ nay đổi ra Bắc-kỳ.

RẺ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, hạng nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN
Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise
2059 39, *Phố hàng Quạt, Hanoi*

TẠI HIỆU MOREAU JEUNE
102, Phố Hàng Trống, Hanoi

Bán giá rẻ vì phải đi xa. — Vậy trước khi mua drap noir, drap fantaisie, taupeline noire để may áo ta, và drap marengo để may áo đen-sous, thì hãy nên đến xem cửa hàng ấy đã. 3691

Sâm, Quế, Thục, Cao
Bán tại hiệu QUẾ-LÂM
số nhà 20, phố Phúc kiến
Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ-TRẠC
Hàng thực tốt, giá thực rẻ
Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.
2095

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Nguyễn-trần-Mô, tri-huyện hạng ba tại huyện Tùng-thiện (Sơn-tây), được nghỉ dưỡng bệnh thêm một tháng nữa.

M. Phùng-văn-Canh, lục sự hạng nhì tại Sơn-tây được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng.

Lớp học để thi vào trường Lục-lộ. — Đến hôm 1er Novembre này, hội Trí trí sẽ mở một lớp để dạy thi vào trường Lục lộ, ai muốn xin vào học thì phải làm đơn nộp cho ông Đào-trọng-Đủ ở 22 hàng Cót.

Đến hôm thứ hai 5 Novembre, nghỉ Toussaint xong, sẽ bắt đầu học ngay. Hội Trí-trí lai cảo.

Tòa án Đại-hình. Trong vụ Đại hình cuối năm nay thì nhiệm nhất là các việc ăn cướp và làm giấy bạc giả. Việc bốn tên phạm đánh chết một người lính canh chùa ở Quảng-châu-loan mà bản-báo đã nói trước thì cũng xét tại kỳ ấy.

Nên tích : **M. Kim**, 2, Rue Coton mua tem Indochine đóng dấu rồi Giá rất cao. 3673

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường trú đã nội dung Bắc-đốc bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập. Huế.
Ngoại khoa, bộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lên bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32, giây nói số 236
3695

Xe-hỏa chạy đêm. — Xe-hỏa chạy đêm đường Hanoi — Vinh sở sánh với đường đi Lạc-kay thì thật là kém, có chuyến chỉ giảm ba người đến mươi người hành-khách là cùng, nhưng sở hỏa-xa cũng không quản ngại thua lỗ, mà lại muốn chấn-hưng cho đường giao-thông được thêm tiện lợi, không những xe-hỏa vẫn cho chạy như thường mà nay lại đóng thêm toa có giường nằm « Places de couchettes » có màn có đệm, đèn điện quạt điện, đến cuối tháng này thì đã có thể như ý sở nguyện của hành-khách.

Các nhà trạm ở các tỉnh. — Đến ngày 7 này sở Lục-lộ sẽ cho đấu giá thầu lãnh thêm sáu cái nhà-trạm là một cái ở Vĩnh-bảo (Hải-dương), một cái ở Biên-dàng (Bắc-giang), một cái ở Đông quan (Thái-bình), một cái ở Tiên-sơ (Kiến-an), một cái ở Thuận-thành (Bắc-ninh). Giá mỗi cái tính ước non nghìn đồng.

Những người Trung-hoa đi-trú tại Bắc-kỳ. Quan Toàn-quyền vừa ký nghị-định sau này :

Các thể lệ nói ở điều 26 nghị-định ngày 12 Décembre 1913 về việc người Trung-hoa đi-trú tại Bắc-kỳ thì nay đổi lại như sau này :

« Những người Trung-hoa đến Bắc-kỳ có đem đủ giấy nhập cảnh (passeport) và khi tới nơi có khai rằng chỉ trú lưu trong một cái thời hạn ngắn mà thôi, thì đều được miễn những lệ đã nói ở trong những điều thứ 1 và thứ 3 nghị-định ngày 19 Décembre 1913, nhưng cái thời-hạn ấy không được quá một tháng.

Khi cái giấy thông hành đem trình lần thứ nhất thì sẽ phải đề chữ « *non immigrant* » (không đi trú).

Những người có giấy nhập cảnh ấy thì được đi khắp địa-hạt Bắc-kỳ mà không phải giấy thông hành nữa, nhưng lúc đến lúc đi, đều phải trình tại quan đầu hạt mình đi qua để lấy chữ ký, việc trình ấy không phải mất tiền.

Nhưng trong cái thời-hạn một tháng ấy, chính phủ Pháp có thể định cho những người ấy chỉ được trú lưu tại một hạt nào mà thôi. Ngoại cái hạn một tháng, thì những người ấy phải xin bang-trưởng biên tên vào sổ và lấy thuế thân theo như thể lệ đang thi hành, bằng không thì phải phạt gấp đôi hay là phải đuổi ra ngoài địa-giới. Khi quan đầu hạt nào ký vào tờ nhập cảnh lần thứ nhất thì sẽ biên rõ vào tờ ấy rằng hết hạn một tháng thì phải lấy thuế thân.

Ngạch khán-hộ Các viên khán-hộ mới có lệnh thuyên chuyển như sau này :

M. Phí-văn-Nhạ, ở Nam-định đổi Bắc-giang.
M. Hoàng-v-Khang ở Bắc-giang đổi đi Moncay.
M. Hoàng-v-Liêu, ở Moncay đổi đi Nam-định.
M. Vũ-đình-Hoan ở Nam-định đổi đi Lai-châu.
M. Nguyễn-đình-Nhu, ở Lai-châu đổi đi Nam-định.
M. Nguyễn-v-Thuận ở Hải dương đổi đi Phú-thọ.
M. Nguyễn-văn-Hoan ở Phú-thọ đổi đi Sơn-tây.
M. Nguyễn-văn-Nam ở Sơn-tây đổi đi Hòa-bình.
M. Phạm-văn-Tuân ở Hòa-bình đổi đi Hải-dương.
M. Nguyễn-văn-Lục ở Laokay đổi đi Ninh-bình.
M. Nguyễn-văn Chiêu ở Ninh-bình đổi đi Laokay.
M. Nguyễn-ăn-Tắc, ở Kiến-an đổi đi Thái-nguyên.
M. Nghiêm-đình-Tạo ở Thái-nguyên đổi đi Kiến-an.
M. Vũ-văn-Quát, ở Ninh-bình đổi đi Sơn-tây.
M. Vũ-đức-Tiên ở Sơn-tây đổi đi Ninh-bình.
M. Trần-hữu-Cương, ở Hòa-bình đổi đi Thái-bình.
M. Ng-văn-Thuận, hết hạn nghỉ đổi đi Tuyên-quang.
M. Bùi-văn-Tỵ, ở Tuyên-quang đổi đi Phủ-lỵ.
Cô Nhu-thị-Vân, ở Nam-định đổi đi Kiến-an.
Cô Ng-thị-Quyên, ở Phúc-yên đổi đi Nam-định.

Chết đuối. — Thím khách Vong Shie nhà ở hàng Mã mây, số 33 đến trình Cảm rằng chồng làm tàu **sẽ ở** tàu *Đông-khánh* đêm hôm 15 vừa rồi, ngã xuống sông chết ở bến Mễ Hưng-yên, mụ đã với được xác chồng ngay ở chỗ ấy.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Thảm trạng. Thứ năm mới rồi, là ngày 18 Octobre, người ta đã vớt được ở sông Tam-bạc một cái xác người đàn ông độ 20 tuổi, không biết căn cước ở đâu, khám trong mình cũng không có thương tích gì.

Hôm thứ sáu ở gần Hongay, lại vớt được xác một người cũng không biết căn-cước ở đâu. Hai xác ấy đã đem vào nhà xác cả rồi.

Nhà thư-viện của thành-phố đóng cửa. — Nhà thư-viện của thành-phố sẽ đóng cửa ngày 23, 24, 25 và 26 Octobre 1923.

Thủy-phi-cơ. — Hồi bốn giờ chiều ngày thứ sáu trường máy bay ở Hạ-lý cho một chiếc thủy-phi-cơ bay thử-đề đem ngày nghênh-tiếp quan Toàn-quyền sẽ bay quanh thành-phố mấy vòng cho thêm trọng-thể.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-tới và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm lắm !!!

欽賜	有批
嘉樂	製
張若	得
僧猛	酒
獻此	我
內閣	蓉

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời chân phê rằng :

Chiếu nay đã được phòng cấn MONTÈS qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ để làng ngu dùng qua rất hay, đáng nên ưa thưởng, trước lạc phê thì gửi cho qui được phòng chế-ông để ở thanh-giá.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

HÀ-ĐÔNG

Cái lụt bọ-xít. — Vẫn hăng-hái dữ-dội, vẫn tàn-khốc đáo-để ở các miền về làng Nhân-đạo, Nhân-huệ, Cổ-bản, Y-sơn, Dọ-lộ và rớt sang các làng xung-quanh. Thôi thế là nông dân ở các miền đó vụ này đành mất hết cả từ cái « hi-vọng vớt-vát » mất rồi, vì nay đã tới vụ gặt, dòng tây nam bắc người ta sắp những hải, những đòn xóc, đòn cân để đi gặt lúa quẩy về, mà ở đó thì chỉ đem liềm đi cắt mà đun mà đốt cũng không ai buồn mang đều nữa. Thế thì còn vớt-vát cái gì ?

Hồi 10 giờ sáng hôm qua, quan Phó Công-sứ Hà-đông và mấy vị quan hậu-tụng nữa có đưa một quan chuyên-môn người Qui-quốc về tận đồng các làng ấy để khảo-cứu điền-trạ về cái hại bọ-xít ở đấy. Nhân-dân sở tại thấy các quan về, khác nào như được trông thấy người sắp rớn tay cứu với mình trong lúc thủy-hỏa, thôi thì già trẻ lớn bé xô nhau ra mà thổn-thức nhẹu-nhạo, mừng mừng tủi tủi, muốn những lời vạt áo lại mà than-thở giãi-bầy cho hết nỗi lòng, tình-cảnh thật đáng nên thảm thương quá !

Mà nghĩ cũng thảm thật : mấy cánh đồng bao-la bát-ngát, bao nhiêu công của, bao nhiêu nước mắt mồ hôi đổ vào đấy để hòng kiếm chút cơm vợ sữa con có hàng vạn con người, mà nay bỗng chốc mất không sạch cả, chỉ còn sặc những mùi bọ-xít, trơ những thấy cây lúa đặc những bọ-xít bám đầy, thì lòng nào mà chẳng bồi-hồi ngo-ngẩn ?

Sau khi các quan khám xét xong, tại các ngài có ăn-cắn ủy-lạo nhân-dân đôi lời và diễn giải cặn-kẽ cho dân nghe cái cớ tại làm sao mà sinh ra cái nạn bọ-xít và ôn tồn chỉ bảo dân cái cách trừ bọ-xít năm nay với đề-phòng cái nạn bọ-xít về sau này có thể xảy ra nữa. Nhân-dân ai nấy lắng tai nghe, nét mặt giãn-giụa biết bao là cảm-tình, vừa ra chiều hả hê, vừa ra chiều mong cậy, không sao tả xiết được ra lời. Lúc ra về, các ngài lại có nhỏ một khóm lúa và bắt ít bọ-xít mang theo để khảo-cứu.

Thôi thế là nỗi khốn-khổ của dân vùng này, trong trăm phần quan trên thật cũng đã mục-kích thấy một vài rồi, mà cũng đều đã sẵn lòng ái-ngại cho cả, chắc thế nào lượng trên cũng đoái tình thương lại cho dân nhờ-cậy vậy.

Người ta nói rằng mấy tối nay thường ở các cánh đồng nói trên nay cứ nghe có tiếng ầm ầm như máy bay lượn, ngẩng nom lên thì thấy đen ngòm một đám như mây, tức là đàn bọ-xít kéo nhau bay ra mé sông Đáy. Ai nấy có ý ngại rằng không coi đám giặc bọ-xít ấy nay nó sắp phá hết lúa rẻ mạn ngoài này rồi, lại kéo nhảy sang bãi mà phá màu-mỡ và vào các cánh đồng chiêm trong huyện Chương mà đợi phá vụ lúa chiêm sau này nữa thì khốn.

* * *

Bản-quán lại vừa tiếp được bức thư sau này của một bạn đọc báo bàn về cách trừ bọ-xít. Cái cách này chẳng biết cái công-hiệu nó thế nào nhưng vì một tấm lòng nhiệt-thành của tác-giả đối với cái nạn của đồng-bào ta như thế, trưởng cũng nên đăng báo để độc-giả biết và hoạ may "có tri-ích cho các nông-dân ta ở vùng đương bị lụt bọ xít đỏ được chút nào chăng.

Kính trình Qui-báo.

Tôi xem báo thường thấy đăng việc mấy làng ở hạt Thanh-oai tỉnh Hà-đông bị nạn bọ-xít làm hại lúa dữ quá.

Cứ ý tôi nghĩ giống ấy cũng là giống sâu bay thì chắc có thể trị được. Vậy tôi có mấy lời viết đây, nhờ qui-báo đăng cho, may ra có thể bổ ích cho sự trừ thứ sâu ấy một phần trong muôn phần chăng.

Cách làm như sau này :

Cứ bốn xung quanh bờ ruộng, tùy chỗ nào rộng, độ 7, 8 giờ tối, cách vài mươi thước tây đề một ngọn đèn (nếu được nhiều đèn thì càng hay và nhất là đèn đặt thì càng hay lắm, vì ánh sáng của nó hơn thứ đèn dầu nhiều), cứ mỗi ngọn đèn để lên trên một cái mâm, trong mâm trút dầu hỏa.

Bởi vì bọ xít là giống phi-trùng, xem như thường khi thắp đèn ở trong nhà mà mở cửa thì giống họ ấy cũng tìm bay đến thực nhiều. Xem như vậy thì chúng rằng theo cách làm trên kia may cũng có thể trị được.

Cứ như ý-tưởng nhỏ-mọn của tôi như thế, xin qui-quán làm ơn đăng lên báo chương để đồng bào ta về các làng ấy thử thi-nghiệm xem thế nào.

Mai-trung-Nguyên,
làng Ro-nha, huyện An-dương, tỉnh Kiến-an

BẮC-NINH (Gia-lâm)

Việc bắt phu đắp đê chỗ vỡ Gia-lâm. — Việc đắp đê là việc rất cần thiết cho dân chúng lắm, mà lại là một việc khó nhọc cho dân lắm nữa, mà việc này nhà nước mấy năm trước đã thương những dân nghèo đi tha tản làm ăn các tỉnh, và những người đi buôn bán các nơi xa xôi không có thể về đi phu đắp đê được, thì nhà nước đã có nghị định cho dân nộp tiền thập nhật công-sưu, mà đê thì dao vẽ tòa Lục lộ mộ lấy phu làm, cho kẻ nghèo khó vô nghề-nghiệp đi đắp đê lấy tiền mà ăn, thì dân chúng đã vỡ tay mừng được khỏi vòng trói buộc, được đội ơn nhà nước muôn năm ; mà lại đến năm nay chẳng may giới làm vỡ đê hạt Gia-lâm, dân chỗ vỡ mất mùa cả không có gì mà ăn, cho nên quan trên thương dân lụt đói, vậy sức cho các dân xã trong hạt ai vô nghề-nghiệp thì ra đắp đê, tòa Lục lộ phải tiền cho mà ăn, được khỏi qua cơn lụt đói. Ôi chao ôi ! thật là quí hóa lắm, thật là khô-mộc phùng xuân, dân được đội ơn vạn bội, không biết làm sao mà nay lại thấy tổng-lý hương-hội các dân xã đi nhận chia phần đê, rồi về chia cho dân đinh mỗi suất mấy tấc, người nào đi vắng và người yếu đuối không đi đắp đê được thì phải nộp tiền cho tổng-lý hương-hội mướn người đắp thay ; như thế dân cũng lấy làm ngờ lắm, không có nhẽ quan trên nói đối dân, hay là tổng-lý, hương-hội tự tiện làm thế. Việc này tự đâu mà ra, mà nay ai đi đắp đê đã có tiền nhà nước phát cho ăn, mà những người đi vắng lại phải mất tiền mướn đê nữa, thì đắp ở đâu, hay là hàn-khẩu lỗ nào ? Vậy nay nhờ các ngài có biết việc này đầu đuôi làm ra thế nào, xin đem giải rõ lên các báo-chương, cho dân chúng hiểu biết, khỏi phải nghi ngờ, thì dân chúng tôi cảm ơn.

Nguyễn-thái-Công

LẠNG-SƠN

Măng-đa của ai ? Sáng hôm qua (19-10-23) bản quán có tiếp được một đạo ngân-phiếu (mandat) số 001404 bạc là một đồng rưỡi (1 p. 50) ở Lạng-sơn gửi về không kí tên ai cả, vậy ông bổ nào có cái mandat ấy xin cho biết rõ gửi quả danh là gì, để bản quán tiện việc gửi báo.

Nay kính cáo.

(Xem trang thứ tư).

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 20 Octobre 1923

CẦU ĐƯỢC ƯỚC THẤY

(Tích mới soạn)

Phúc sao to lớn tầy đình.
Kia tranh tố-nữ, nọ tình trên ngươi.
Phù thiêng nước lạ rực cười.
Vì quan mới tỏ sự người Tiên cung.

Tối chủ nhật 21 Octobre 1923

HỮU CHÍ CẢNH THÀNH

Nhân sinh chữ hiếu làm đầu.
Không tham sắc đẹp chỉ cầu danh thơm;
Chi bằng đạo học ta hơn,
Bỗng vàng chỉ thấm trộng đầy có ngày.

Tối thứ hai 22 Octobre 1923

Diễn hai tích

Một tích chèo cổ — Một tích tuồng pho

Tích thứ nhất

KIỀU NƯƠNG THỤ NHỤC

Tích thứ hai

NGUYỄN HẠNH LỢI TRINH

Toàn đào kép trẻ-con diễn rất khéo.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

4648

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY nói số 248

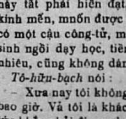
Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2015 MẬU-THỊNH kính cáo.

PHOSPHATINE FALIÈRES

Là một món vật thực khỏe mà bắc chước được.

Đẻ có tánh dường như sữa, mà lại ngon ngọt, dễ ăn. Dùng nuôi con nít và đề dưỡng những kẻ tỳ vị yếu. Phải đòi cho thiệt hiệu **Phosphatine Falières**.

Coi chừng kẻo lầm đồ giả giả, bắc chước theo bột thần hiệu

PHOSPHATINE FALIÈRES

Bột này bán cùng xứ, tại PARIS khi ở đường đe la Tascherie, miền thứ 6.

HỮU THANH TẠP-CHÍ

MỚI CHỈNH-ĐỐN LẠI

Kính-cáo các bạn đọc báo HỮU-THANH biết rằng : Nay tôi mới đứng chủ-nhiệm HỮU-THANH tạp-chí đã hết sức chỉnh-đốn lại. Đến ngày 1er Novembre này ra số đầu.

Tòa-soạn đổi mới, có những nhà có danh-vọng và lịch-thiệp giúp việc. Xin các ngài sẵn lòng phù-trì, bổi-thực, mua tạp-chí, đăng quảng-cáo cho, tôi lấy làm hân-hạnh vô cùng.

Tòa-soạn ở số 59, phố hàng Gai, Hanoi.

HỮU-THANH tạp-chí chủ nhiệm

3699 Ng-duy-Nho kính-cáo

BÁN ĐỒ VẠN BẢO

Những đồ cầm ở Vạn-bảo thành phố Hanoi, trong vòng tháng một tây 1922 mà không chuộc hay là không đổi vé thì sẽ bán đấu giá ngày thứ ba mồng 6 tháng một tây 1923 (*28 tháng chín ta*) 8 giờ sáng.

Tiền giấy bút mà người mua phải trả, ngoại giá mua, là bốn phân (4%).

Cái sổ những đồ bán rồi thì trong tháng sau khi đã bán, ai muốn đến xem cũng được.

Quan Chủ Vạn-bảo.

2045 MÉTAILLER

HỘI ĐỒNG-ÍCH

đang giải-tán

LỜI BÁO CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội cho vay và giữ ống ăn giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hàng-Kèn) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để liện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

3094 Y. M. GRENÉS.

Nước mắm

Nước-mắm là một vị thực-phẩm có ích của dân Việt-nam ta. Nên HẢI-LỢI công-ty chúng tôi hết sức khảo-cứu, lập xưởng chế-tạo tại Hanoi, nay đã làm được nhiều hạng Nước-mắm ngon, và thật là sạch-sẽ, hợp cách vệ-sinh, đúng điều lệ ngày 21 tháng chạp năm 1916, về cách làm Nước-mắm Nhà-nước. Nay đã có lấy của tòa Thí-nghiệm khen như sau này :

Nước-mắm ngon, tốt, và đúng được điều-lệ ngày 21 tháng chạp năm 1916.

« Conclusion ».

Excellent produit répondant aux conditions fixées par l'arrêté du 21 Décembre 1916.

Bán lẻ, bán buôn, hàng ngon, giá hạ. Qui-khách nào chiếu-cố, tất phải vừa ý. Có cả hàng đặc-biệt đóng chai, để dùng lễ biếu thực là tiện lắm.

Có cả muối, và mắm-tôm tốt lắm. Qui-khách nào ở xa, muốn dùng thứ hạng nào, xin viết thư về, chúng tôi xin sẵn lòng, tiện đường gửi ngay theo cách nhận-hóa giao-ngân.

Nay cẩn-bạch

HẢI-LỢI CÔNG-TY

Chế-tạo-Xưởng tại Thái-hà, Hà-đông

Tổng-cục tại, 72, Jean Dupuis, Hanoi,

2092

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc ; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

3017

Số 62

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phan châu, lại gặt được gia trang tuyệt sách, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện nay thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo há có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Tô-hữu-bạch nói :

— Xin vâng ! Không khó chi điều ấy !

Nói xong, liền đứng dậy bảo người nhà kê dịch cái thư-án xuống dưới thềm, rồi mài mực đem đến, *Lý* trung-thư vội-vàng lấy 4 bức lụa trắng giải ở trên thư-án.

Tô-hữu bạch bấy giờ đã hơi ngà-ngà say, đứng cầm bút viết. Chỉ trong vụt chốc mà trên các bức lụa trắng kia đã thông thấy những nét bút thiên nhiên như phượng múa rồng bay vậy.

Lý trung-thư và *Tiên* cử-nhân trông thấy, khen ngợi không biết dường nào. *Tô-hữu-bạch* nghĩ thầm : những phường tục-tử này biết thơ là cái gì. Bao giờ ta được cùng *Bạch* tiêu-thư ngồi trước bụi hoa hay là dưới cây đèn mà cùng nhau xướng họa thì bấy giờ mới thật thỏa một đời người. Ngày nay dẫn cầm mà gẩy tai trâu, chẳng cũng chỉ vì *Bạch* tiêu-thư mà nên nỗi cùng-quẫn này, biết làm thế nào !

Tô-hữu-bạch đang cúi đầu ngẫm nghĩ, bỗng ngẩng nhìn cái lầu cao ở phía cách tường bên kia thì thấy có người đứng dòm, thấp-thoáng bóng hồng có vẻ mỹ-lệ.

Tô-hữu-bạch lại nghĩ thầm : Bây giờ dẫu có người đẹp bằng *Bạch* tiêu-thư nữa, nhưng vì-tất đã có được cái văn-tài như *Bạch* tiêu-thư.

Tô-hữu-bạch nghĩ vậy, thì lại nóng nẩy muốn đi ngay, mới nói với *Lý* trung-thư rằng :

Bây giờ tôi đã vâng mệnh làm xong rồi thì cho tôi xin cáo-từ.

Lý trung-thư lưu lại mà rằng :

Bậc cao-hiền mấy khi được gặp, nỡ nào vội bỏ mà đi. Và trời đã gần tối, đi sao cho tiện. Dẫu việc gấp đến đâu nữa, thì cũng dành phải nghỉ đây một đêm, đến sáng sớm ngày mai sẽ đi.

Tô-hữu-bạch nói :

— Đã đành rằng sáng mai đi sớm, nhưng ngựa và đồ hành-lý, chẳng có một tý chi cả, bây giờ tôi phải trở về nhà trọ để sửa soạn mới vừa.

Lý trung-thư nói :

— Tiên-sinh cứ yên lòng, việc ấy tôi sẽ xin giúp.

Tiên cử-nhân nói :

Tô đại-huynh không nên câu-nệ như thế ! Bạn bè gặp-gỡ cũng là duyên trời, nay mai tôi còn muốn thừa tiếp đại-huynh, để cho trọn cái bổn-phận làm địa-chủ đây. *Lý* tôn-ông ơi ! tôn-ông quyết không nên để cho *Tô* đại-huynh đi.

Tô-hữu-bạch nói :

— Sáng mai quyết thế nào tôi cũng phải đi sớm. *Tiên* tiên-sinh có lòng tử-tế, tôi xin cám ơn.

Lý trung-thư nói :

— Sáng mai ta sẽ lại bàn. Hôm nay hãy biết việc hôm nay đã...

Nói xong, lại đứng dậy rót rượu mời hai người uống. Ba người chuyện trò cười nói, mãi cho đến khi lên đèn, *Tiên* cử-nhân mới cáo-từ lui về. *Lý* trung-thư mời *Tô-hữu-bạch* vào trong thư-phòng yên nghỉ.

Tô-hữu-bạch suốt đêm hôm ấy không ngủ. Đến sáng hôm sau, lật-đật trở dậy rửa mặt, giục-giã đòi đi. Nhưng không thấy chủ-nhân ra, đợi trong hồi lâu, mới thấy *Trương* lão chạy đến bảo rằng :

— Sao *Tô* tiên-sinh hôm nay dậy sớm thế ?

Tô-hữu-bạch nói :

— Trong khi lữ-thứ, tôi thật mong lòng sớt rượt, ngày dài như năm, chỉ tiếc không thể bay đến Kinh-thành được. Nhỏ ông vì tôi mà nói giúp với lệnh-thân mau mau chu-cấp cho thì tôi được đội ơn không biết dường nào !

Trương lão nói :

Tiền lộ-phí là một việc nhỏ, tất thế nào cũng xin chu-biện, nhưng xá-thân chẳng *Tiên* cử-nhân nói tiên-sinh là bậc tài cao học rộng, sau này tất phải hiển đạt, vậy có lòng kính mến, muốn được thân-cận. Nay có một câu công-tử, muốn mời tiên-sinh ngồi dạy học, tiền học-phí bao nhiêu, cũng không dám tiếc.

Tô-hữu-bạch nói :

— Xưa nay tôi không ngồi dạy học bao giờ. Và tôi là khách qua đường, tức khắc phải đi, sao lại bàn đến việc ấy ?

Nói chưa dứt lời thì có tên người nhà cầm cái thiệp *Tiên* cử-nhân mời, tức là thiệp-thiếp của *Tiên* cử-nhân mời *Tô-hữu-bạch* đến uống rượu. *Tô-hữu-bạch* vội-vàng chối-từ mà rằng :

— Nhà-ngươi về nói giúp với *Tiên* tiên-sinh là ta có việc gấp, không thể nào đến được. Cái thiệp-thiếp này bày giờ nhà-ngươi lại đem về, ta xin cám ơn.

Tên người nhà nói :

Tiệc rượu đã sửa-soạn đủ cả rồi, chủ-nhân tôi cố mời tiên-sinh hãy lưu lại một chút.

Nói xong, liền bỏ cái thiếp-thỉnh ở đấy mà lui ra. *Trương* lão nói :

— Việc ngỏi dạy học, tiên-sinh đã không nhận thì xá-thân chẳng không dám ép nài, nhưng còn tiệc rượu của *Tiên* cử-nhân này thì tiên-sinh quyết không nên từ-chối. Vả *Tiên* cử-nhân xưa nay có chịu mời ai bao giờ. Nếu không có lòng kính trọng tiên-sinh quá lắm thì khi nào lại đặt tiệc mời như thế !

Tô-hữu-bạch nói :

— Đã đành rằng ông ta có lòng tử-tế, nhưng tôi ruột nóng như lửa, ngồi lại sao yên.

Trương lão nói :

Tiên-sinh cứ yên lòng. Tôi xin sắp sẵn ngựa và đồ hành-lý. Tiên-sinh đến nhà ông *Tiên* cử-nhân, uống một vài chén rượu, rồi cáo-từ ra đi, cũng chưa lấy gì làm chậm.

Tô-hữu-bạch nói :

— Vâng ! nhờ ông chu toàn giúp cho.

Trương lão đứng dậy lui ra. *Tô-hữu-bạch* một mình ngồi ở trong phòng, nóng lòng sốt ruột mà nói một mình rằng :

— Một món tiền lộ phí phỏng đáng độ bao nhiêu, mà chỉ chậm trễ làm mất thời-giờ, nghĩ thật đáng giận !

Nói xong, liền gọi *Tiểu-hì* vào mà bảo rằng :

Mày xem thế nào, chẳng có thấy trò ta cứ đi, chứ ngồi đây mà đợi thì khổ quá !

Tiểu-hì nói :

— Cửa vườn đóng chặt, đi sao cho được ! Dẫu có đi được, nhưng tiền lưng chẳng có, lấy chi mà tiêu. Thôi hì tiên-sinh cứ đành đợi đây một hôm, sáng mai sẽ khởi-hành vậy.

Tô-hữu-bạch nghĩ bảo làm thế nào được, cũng đành phải ngồi chờ. Bỗng nghe thấy tiếng lầu ở cạnh tường bên kia vang-vẳng có tiếng người nói rằng :

— Tại phía cửa sau, hoa lựu nở rất nhiều.

Tô-hữu-bạch nghe nói, nghĩ thầm : cái vườn này để thường có cửa sau. Nghĩ vậy, liền đứng dậy lần quanh bức tường đi tìm cửa sau. Lại vòng theo một ngọn núi giả, quả-nhiên trông thấy có cửa.

(Còn nữa)

VIỆC KINH-ĐÔ

Hai con sấu mới đẻng. — Mới rồi một vị quan chức ở Nam-kỳ ra có đem dâng Hoàng-thượng hai con sấu; sấu ấy còn nhỏ hình dài, mỗi con chừng một thước tây, hiện nay nuôi lại trong vườn cấm-thú ở An-định-cung tại An-cựu.

Tại vườn cấm-thú ở An-định-cung nay đã dưỡng súc được nhiều loài cầm-thú lắm như là về loài cầm thì có công, ngỗng, hạc, sếu, triếc, anh-võ, bạch-yến v. v. về loài thú thì có sư-tử, cọp, beo, gấu, hươu, nai, lợn-rừng, chồn, thỏ, và các loài khỉ, vượn.

Mỗi ngày chúa-nhật, nhơn dân được phép vào xem; xem đó thì cái kiến-thức cũng có rộng thêm thật, nhưng có một điều nên chú ý về sự vào xem đó là lắm người nhà-quê kẻ-chợ chưa từng thấy cái hình trang các loài cầm-thú ấy bao giờ, nên thường chỉ con gấu là con sư-tử, bảo con nai là con hươu, gọi con sư-tử bằng con cọp-cái, bảo con hạc rằng công, hóa ra đã được vào coi mà lại còn lắm lỗi thì hóa ra vô ích lắm..

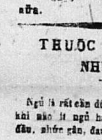
Thời tiết. — Bắt đầu từ thượng tuần tháng chín, trời đã mưa luôn mấy trận to, mỗi buổi chiều khi tạnh mưa lại thường có rớn sắc độ hoặc sắc vàng, nhưng chưa thấy lụt bão. — Tuy mưa gió sắp đến, nhưng mùa-gặt hái đã xong thì cũng không quan-tâm cho lắm.

Nhiều kiểu lạ!

Hiệu **CHẤN-HƯNG** nhà đồ ở phố hàng Bạc, số 80, Hanoi, chuyên-môn chế tạo đồ nam-trang nữ-trang bằng vàng bạc thực, có nhiều kiểu khéo, thanh-nhã hợp thời-trang, đã có tiếng cẩn-thận, buôn bán chắc chắn, có giấy cam-đoan rằng: Vàng bạc đúng cân đúng tuổi, khi không dùng nữa mà trả lại thì không thiệt gì. Các quí-khách nên lại hiệu ấy mà mua hàng, không còn nghi ngại gì nữa. 2065

THUỐC CHỮA BỆNH NHỨC ĐẦU

Ngủ là rất cần dùng cho khi một nhọc. Nếu khi nào ít ngủ hay không ngủ được, nhức đầu, nhức gân, đau lưng, đau thắt kinh bế, hay là vì uống nước không ngủ được, nếu không chịu chữa ngay các bệnh ấy thì sẽ sinh ra gầy mòn, yếu đuối, đau gân, thực là nhiều nỗi thảm thương. Muốn chữa khỏi các bệnh ấy, muốn ngủ cho ngon giấc thì nên dùng thuốc *Neurinase*. Thuốc này hiệu quan Bắc-sĩ Leroy cai quản các nhà thương ở Indé đã cho là một thứ thuốc rất hay và không có nguy hiểm gì cả.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả. 2056

Kính cáo các nhà mắc phải bệnh trĩ

Tôi mắc bệnh trĩ, thuốc thang mãi không khỏi sau nhờ M. TCHUONG QUAY-LAM, ở hàng Đường, số nhà 26, Hanoi, chữa cho, trong vòng ba tuần lễ thì khỏi hẳn.

Trong khi chữa không đau đớn gì và tôi vẫn làm lụng như thường.

Vậy có mấy lời cảm tạ lương y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

HOÀNG-TIỆM-HỒNG
16 bis 3, Rue de la Citadelle, Hanoi

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

ẤU-HỌC TOÁN-PHÁP
CỦA
NGUYỄN-NGỌC-QUẾN
soạn
Giá **0$30** *một quyển*
Tiền cước gửi recommandé 0$11
Bán tại Bản-quán và có gửi bán ở các hàng sách.

yếu đuối vàng vọt
GẦY MÒN
Thuốc SIROP de DESCHIENS
có huyết bổ
Thuốc này hiệu nghiệm thần tốc, ai cũng thấy công hiệu ngay sau khi dùng. Con nhà thường tại nhà, Paris, Hàng xa. Tiền cước tại Paris: DESCHIENS, 6 đường Paul-Baudry và các nhà bào chế.

Distillerie du Nord
NGUYỄN-VĂN-MẠO
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, hiệu có quý-quan trông-nom cẩn-thận, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm. xin các quý khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SAO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu làm quản-lý ở Đông-Pháp, bán thứ rượu Rhum Grands Mornes Guadeloupe Frères, giá vừa rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu-cố đến cho.

Ống nói số 367
2073

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC
泰 LỢI-THÁI 利
110, Rue des Changeurs, 110
HANOI

Kính trình quí-khách các tỉnh được biết rằng: Bởi giá vàng cao hạ thất thường, vậy khi các ngài hỏi giá mà bản-hiệu đã trả lời, thì nên gửi ngay mandat giấy-thép về đặt trước độ 10%, mà hễ hàng gửi đến nơi các ngài cũng nên lĩnh cho sơm sớm, được thế thì chúng tôi mới đỡ thiệt, mà giữ được giá bán phải chăng. 2065

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người hàu-xứ đã nhiều lắm, và đã được long qui-khach tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người hàn-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hiệu GIU-ICH *làm tại Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các màu đặt dầu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay. 2066

Bình phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất-quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được trang-kiện.

Người ốm mới khỏi nếu uống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Đốc-Tờ Thầy-Thuốc) cũng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất cổ tiếng cũng bảo nên uống rượu vang. *BẢN HÀNG BẢN QUỐC ôi, nếu muốn được mạnh-khỏe luôn*, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX: mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề buôn rượu vang thôi.

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA
HIỆU
C. J. BONNET
LÀ TỐT HƠN CẢ
PACHOD Frères & Cie LYON
2050

THUẬN-THÀNH
BOTTIER — CHAPELIER
7, Rue des Cais..s, 7 — Hanoi
Nguyễn-tiến-Hàm, propriétaire
Diplôme de mérite
Exposition des Beaux Arts 1914
Concours Foire de Hanoi 1921
Téléphone THUẬNTHÀNH bottier Hanoi

Catalogue franco sur demande
2091

PHẢI LÀM SAO
những người yêu đuối, mòn mỏi
những người mà PHỔI và CUỐNG PHỔI YẾU!
Dùng VỊ THỦ TRÙNG ĐỘC và BỔ là
LA SOLUTION PAUTAUBERGE
có vị CREOSOTE và vị Bổ là CHLORHYDRO-PHOSPHATE de CHAUX
Uống vô hại ti, hiệu nghiệm về CẢM-HO lâu năm ho
TỨC NGỰC đau KHIẾU-XƯƠNG, CẢY GỌ. Ăn NGON có SỨC, hết cảm và ngừa
HO LAO
L. PAUTAUBERGE, 10, Rue de Constantine, PARIS, et toutes Pharmacies

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG NÊN DÙNG THUỐC
QUINOFORME
hoặc ống, hoặc viên
Tại tất cả các thuốc-dịa Pháp toàn dùng một thứ thuốc này.
Gửi bán tại tất cả các nhà bào chế
Nhà chế thuốc LACROIX, 26-31, Rue Philippe de Girard — PARIS.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Bắc-ẫu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gửi lại. Cả cước độ bon một đồng một lọ. 2082

HÀNG MỚI SANG

Rẻ hơn mọi năm mà lại tốt vì là tác hàng đến giá bạc cao, mới các ngài lại mua mau kẻo hết.

Mũ — Các ông và các cậu từ 2 tuổi trở lên mũi nào cũng có và đủ các số đầu.
- Feutre (laine)
- Feutre (longs poils)
- Feutre (velours)
- Casquettes Russes
- Casquettes nouvelles
- Bérets matelot

PARAPLUIES POUR HOMMES, DAMES ET GARÇONNETS
CACHES-NEZ LAINE TRÈS BONNE QUALITÉ
POLOS ET BAS TRICOT FANTAISIE PUR LAINE, ETC. ETC....

HAI-CHINH
Nhà chế tạo các thứ mũ
74-76, Rue du Pont-en-Bois, Hanoi

Đồng-hồ đeo tay hạ giá
Mỗi cái **1$00**

Thưa các quý-khách, những đồng hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạn quá 8 quan nên chúng tôi xin hạ giá mỗi cái 1$00. nếu chiếu giá không hợp thời xin biếu mỗi kính giọng vàng cả hộp xin xem như sau này:

Đồng hồ đeo tay chân tối thấy giờ		giá trước	5$50	nay	4$00
—	tối	có kim lý	—	6 00	5 00
—	tối	kim thép và kim vàng	—	4 50	— 3 50
—	tối	vuông thợ xinh	—	5 50	— 4 50

Nếu các quý-khách chiếu cố cho 2 cái mà không hợp giá, chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính giọng vàng đời mới và 5 cái hộp kính aluminium và các tiền được nữa. Xin chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
49,- Phố hàng Ngang HANOI

LAXO SODYL

Một thứ hạt gạp chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt,
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất!

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

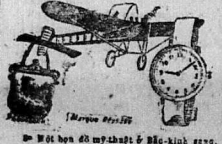
Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bè, Hanoi
敝人卅餘門商業行內司掌業

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọn đồ ngà rất tốt: như là quả cầu chạm rồng, vàng, điếu bát thuốc lá, đũa, vân vân.

2° Một bọn nhẫn kính để cho thứ một, một đeo mặt trăng, mặt vàng, mặt mài là cây, vân vân. Lại có cả nhẫn kính gọng, bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân; quả xuân đến ba mà đeo nhẫn chữa kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo bỏ, đồng-hồ tạc canong, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ châm-chỉ, vân vân.

4° Một bọn chữa nốt đèo cứ, lọ số, bút cứ, bỏ cứ đồ thấy-tiền hay là bấy nhiêu cũng được và tô bình vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ-thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể năm số trên xin chúng tôi xin bớt hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn các đồ đi trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các quí-khách cũng đã tường cả rồi.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bè, số nhà 28, Hanoi.

Le Gérant: NGUYỄN VĂN LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)